

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS **pārbaudes lietā Nr.2021-33-4C** Rīgā

2021.gada 6.decembrī

Nr. 6-6/55

[Personai A]
e-pasta adrese

*Par personas tiesībām iegūt informāciju par
citas fiziskas personas transportlīdzekli un datus
par tā īpašnieku, valdītāju vai turētāju*

Tiesībsargs saņēma Jūsu 2021.gada 7.maija iesniegumu (reģistrēts 11.05.2021 ar Nr.654) par Valsts policijas pavirši veikto darbu un zaudējumu atlīdzināšanu.

Ar tiesībsarga 2021.gada 7.jūnija vēstuli Nr.6-4/25 tikāt informēts, ka iesnieguma daļā, kas attiecas uz Jūsu vēلمي vērsties tiesā ar prasības pieteikumu par zaudējumu atlīdzināšanu pret fizisko personu, kas nodarīja bojājumus Jūsu transportlīdzeklī, ir pieņemts lēmums par pārbaudes lietas ierosināšanu par tiesību uz pieeju tiesai iespējamo pārkāpumu saistībā ar liegumu saņemt fiziskās personas datus.

Ar tiesībsarga 2021.gada 7.septembra vēstuli Nr.6-8/170 tikāt informēts, ka sakarā ar nepieciešamību organizēt starpinstitūciju ekspertu diskusiju, lai diskutētu par nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajā regulējumā, pārbaudes lietas izskatīšanas termiņš tiek pagarināts līdz 2021.gada 7.decembrim.

Pārbaudes lietas ietvaros tiesībsargs vērsās ar informācijas pieprasījumu pie Satiksmes ministrijas un VAS "Ceļu satiksmes drošības direkcija" un organizēja starpinstitūciju ekspertu diskusiju. Pēc iepazīšanās ar saņemto informāciju no minētajām institūcijām un diskusijas gaitā apspriestajiem jautājumiem, kā arī tiesību aktu un tiesu prakses izpētes, sniedzu šādu atzinumu.

1. Kā izriet no Jūsu iesniegumā ietvertajām ziņām, tad Valsts policijas amatpersonu paviršas rīcības rezultātā netika reģistrēti ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu izdarījušās transportlīdzekļa vadītājas dati, un netika fiksēti notikuma apstākļi, kura rezultātā stāvlaukumā tika sabojāts Jūsu valdījumā esošais transportlīdzeklis. Pēc Jūsu vērsšanās pie minēto Valsts policijas amatpersonu vadības tika uzsākta Valsts policijas Iekšējās kontroles biroja pārbaude, kuras ietvaros tika konstatēta Valsts policijas darbinieku nolaidība un Jums tika sniegta atvainošanās. Iesniegumā

norādāt, ka vēlaties vērsties tiesā ar prasību pret ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu izdarījušā transportlīdzekļa vadītāju, tomēr Valsts policija un VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcija” (turpmāk – CSDD) atteica Jums izsniegt datus par transportlīdzekļa turētāju – fizisko personu. Jūsu rīcībā ir tikai konkrētā transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numurs.

2. Pārbaudes lietas ietvaros, pārbaudot Jūsu sniegtās ziņas, tiesībsargs konstatēja, ka Valsts policijas rīcībā nav informācijas par bojājumus nodarījušās vadītājas personas datiem, jo Valsts policijas nodarbināto neprofesionālās un paviršās rīcības rezultātā netika veiktas nepieciešamās sākotnējās darbības, lai savāktu visu iespējamo informāciju par visām notikumā iesaistītajām personām. Papildus Valsts policija norāda, ka tā ir tikai Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistra (turpmāk – Transportlīdzekļu reģistrs) lietotājs un nav tiesīga izsniegt citām personām ziņas/datus no Transportlīdzekļu reģistra. Valsts policija aicināja Jūs vērsties ar rakstisku pieprasījumu CSDD. Kā redzams no pārbaudes lietas materiāliem, tad Jūs arī vērsāties CSDD, uz ko tika sniegta atbilde, ka pēc CSDD Transportlīdzekļa reģistra datiem konkrētā transportlīdzekļa īpašnieks ir “Swedbank Līzings” SIA un turētājs ir fiziska persona. CSDD vērsa uzmanību, ka saskaņā ar personu datu aizsardzības likumu informāciju par fiziskas personas datiem var pieprasīt tiesībaaizsardzības iestādes, tiesa, prokuratūra u.tml.

3. Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92.panta pirmais teikums paredz, ka “ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā”. Tāpat arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6.panta 1.punkts nosaka, ka “ikvienam ir tiesības, nosakot savu civilo tiesību un pienākumu vai jebkuras viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību krimināllietā, uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu saprātīgos termiņos neatkarīgā un objektīvā ar likumu izveidotā tiesā [...]”. Interpretējot Satversmes 92.panta pirmo teikumu, Satversmes tiesa ir atzinusi, ka jēdziens “taisnīga tiesa” ietver divus aspektus, proti, “taisnīga tiesa” kā neatkarīga tiesu varas institūcija, kas izskata lietu, un “taisnīga tiesa” kā pienācīgs, tiesiskai valstij atbilstošs process, kurā lieta tiek izskatīta¹. Tātad šai Satversmes normai ir gan materiāls, gan procesuāls raksturs. Tas nozīmē, ka ikvienam ir tiesības ne tikai uz taisnīgu tiesas procesu, bet arī uz pieeju tiesai.² Tas savukārt nozīmē to, ka valstij ir jānodrošina tāds tiesiskais regulējums, kas nerada nepamatotus šķēršļus personai izmantot tiesības vērsties tiesā.

Satversmes 92.panta trešais teikums nosaka, ka “nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu”. Satversmes 92.panta trešais teikums ietver vispārēju taisnīgas tiesas garantiju – ja kādas personas tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses ir pārkāptas, tad personai ir tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu. Atbilstīgam atlīdzinājumam ir vairākas funkcijas – visupirms jau kompensācijas, samierināšanas, kā arī vispārējās un speciālās prevencijas funkcija. Minēto funkciju mērķis ir panākt efektīvu taisnīguma atjaunošanu un pamattiesību aizsardzību. Satversmes 92.panta trešajā teikumā ietvertas personas tiesības uz pieeju tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas efektīvi nodrošina personas tiesību aizsardzību un ļauj personai saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu nepamatota tiesību aizskārums gadījumā.³

¹ Satversmes tiesas 2018.gada 14.jūnija sprieduma lietā Nr.2017-23-01 12.punkts.

² Satversmes tiesas 2017.gada 10.februāra sprieduma lietā Nr.2016-06-01 27.punkts.

³ Satversmes tiesas 2021.gada 5.marta sprieduma lietā Nr.2020-30-01 11.1.punkts.

Tiesības prasīt nodarīto zaudējumu atlīdzinājumu izriet arī no Civillikuma 8.nodaļā “Zaudējumi un to atlīdzība” ietvertajām normām. Tātad, ja persona uzskata, ka cita persona, rīkojoties prettiesiski, tai ir nodarījusi nepamatotu aizskārumu, nodarot zaudējumus, šai personai būtu jābūt pienācīgām iespējām vērsties tiesā. Ja attiecīgā atlīdzinājuma prasījuma izskatīšanai likumdevējs nav noteicis īpašu procesuālo kārtību (kā, piemēram, par zaudējumiem, kas nodarīti ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību, vai administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros, likumdevējs paredzējis atlīdzinājuma prasījuma izskatīšanu administratīvajā tiesā), tad atbilstoši minētajai Satversmes normai, Civillikuma normām un Civilprocesa likuma normām personai atzīstamas tiesības likumā noteiktajā kārtībā ar prasības pieteikumu par zaudējumu atlīdzību vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā un sacīkstes principa ietvaros pamatot un pierādīt savu prasījumu.⁴

Atbilstoši Civilprocesa likuma regulējumam personai savā prasības pieteikumā ir jānorāda atbildētāja, ja tas ir fiziska persona, vārdu, uzvārdu, deklarēto dzīvesvietu un deklarācijā norādīto papildu adresi, bet, ja tādas nav, — dzīvesvietu (Civilprocesa likuma 128.panta otrās daļas 1.²punkts). Turklāt pēc atbildētāja dzīvesvietas tiek noteikta arī piekritīgā tiesa (Civilprocesa likuma 26.panta pirmā daļa). Savukārt, ja persona šo Civilprocesa likumā noteikto informāciju prasības pieteikumā nenorāda, tai iestājas likumā noteiktas sekas (sk. Civilprocesa likuma Civilprocesa likuma 133.panta pirmās daļas 1.punktu par prasības pieteikuma atstāšanu bez virzības un Civilprocesa likuma 132.panta pirmās daļas 6.punktu par atteikšanos pieņemt prasības pieteikumu).

Ievērojot iepriekšminēto, lai Jūs varētu aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses tiesā un vērsties ar prasību par zaudējumu piedziņu pret zaudējumus nodarījušo personu, ir nepieciešams zināt šīs personas datus, t.i., vārdu, uzvārdu un dzīvesvietu.

4. Nav strīda par to, ka Jūsu konkrētajā situācijā šādu informāciju visupirms varētu iegūt tieši no Valsts policijas piefiksētajām ziņām, tomēr kā tas izriet no pārbaudes lietas materiāliem to nav iespējams izdarīt Valsts policijas amatpersonu prettiesiskās rīcības dēļ. Taču tas nevar būt par pamatu tam, lai liegtu šādas informācijas iegūvi pēc būtības. Līdz ar to ir noskaidrojams, vai valstī ir izveidots mehānisms, ar kura palīdzību šādu informāciju persona var noskaidrot situācijā, kad tās rīcībā ir tikai konkrētā transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numurs.

Ceļu satiksmes likuma 14.¹panta pirmā daļa paredz, ka informācija par fiziskajai personai piederošu transportlīdzekli, identificējot personas datus un juridiskajai personai piederošu speciālo militāro transportlīdzekli un tā piekabi un speciālo militāro tehniku un tās piekabi, ir ierobežotas pieejamības informācija, un to var iegūt tiesībaizsardzības iestādes, valsts un pašvaldību iestādes, citas likumā noteiktas personas, kā arī personas, kuras nosaka Ministru kabinets un kurām informācija nepieciešama darba vai dienesta funkciju veikšanai. Ministru kabineta 2019.gada 30.aprīļa noteikumu Nr.185 “Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistra noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr.185) 16.punkts nosaka, kādi subjekti ir tiesīgi saņemt informāciju par fiziskajai personai piederošu, turējumā vai valdījumā esošu transportlīdzekli vai kuģošanas līdzekli (turpmāk arī – transportlīdzekļa īpašnieks). Minēto subjektu starpā nav fiziskā persona, kas informāciju vēlas iegūt, lai, piemēram, aizstāvētu savas tiesības un likumīgās intereses tiesā. Vienīgais izņēmums attiecībā uz šāda veida situācijām ir noteikts 16.3.punktā, kur šādu informāciju varētu iegūt zvērināti advokāti un to palīgi amata

⁴ Sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2018.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-20/2018 10.punktu.

pienākumu izpildei. Taču kā vispārzināms, tad zvērināta advokāta esība nav obligāts priekšnosacījums, lai celtu prasību tiesā.

Vienlaikus fiziskai personai atbilstoši Fizisko personu reģistra likuma 20.pantam pastāv tiesības uz motivēta iesnieguma pamata saņemt reģistra informāciju par citu personu. Fizisko personu reģistrā tiek iekļauta tāda ierobežotas pieejamības informācija, kā personas kods, vārds, uzvārds, dzimums, valstiskā piederība, tautība un deklarētās, reģistrētās vai personas norādītās dzīvesvietas adrese. Minētā kārtība praksē tiek izmantota, lai varētu noskaidrot informāciju par potenciālā atbildēja, piemēram, deklarēto dzīvesvietas adresi. Tomēr konkrētajā gadījumā Fizisko personu reģistra likuma regulējums attiecībā uz Jūsu gadījumu nebūtu piemērojams, jo personas identifikācija ir tiešā mērā saistīta ar Jums zināmo transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numuru.

Tādējādi divu reģistru starpā, kurā tiek uzglabāta ierobežotas pieejamības informācija par fizisko personu, pastāv atšķirīga kārtība, kādā cita persona var iegūt sev interesējošu un vajadzīgu informāciju par citu fizisko personu.

Ievērojot minēto, tiesībsargs pārbaudes lietas ietvaros nonāca pie secinājuma, ka situācijas noregulējumam, visticamāk, ir nepieciešams veikt izmaiņas normatīvajā regulējumā. Līdz ar to tiesībsargs vērsās ar informācijas pieprasījumu pie Satiksmes ministrijas un CSDD ar lūgumu sniegt viedokli par konkrēto situāciju kopumā, kā arī, vai šādu situāciju risināšanai būtu nepieciešams izdarīt grozījumus Noteikumos Nr.185, papildinot subjektu klāstu ar fizisko personu.

Satiksmes ministrija kopīgi sagatavotajā atbildes vēstulē ar CSDD norādīja, ka *“tiesībsarga ierosinātās pārbaudes lietas Nr.2021-33-4C ietvaros ir vērtējams, vai ar šādu tiesisko regulējumu Reģistra informācijas pieejamībai ir konstatējams personas tiesības uz taisnīgu tiesu pārkāpums, jo prasības pieteikuma sagatavošanai, ja prasības celšana ir saistāma ar fiziskai personai reģistrētu transportlīdzekli, ir nepieciešama zvērināta advokāta iesaistīšanās. Vērtējums jābalsta uz abu personu interešu aizsardzības samērīgumu, kur vienai fiziskai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību, savukārt, otrai pusei rosināt savu interešu aizsardzību tiesā. [...] Varam apliecināt, ka Reģistra informācijas pieejamības jautājumi ir pietiekami aktuāli sabiedrībā, jo īpaši saistībā ar Reģistra datu izpaušanu, piemēram, civiltiesiskie strīdi ar autostāvvietu operatoriem par neveikto norēķinu par stāvvietas izmantošanu, degvielas tirgotāju norādes par transportlīdzekļa aizbraukšanu no degvielas uzpildes stacijas, nesamaksājot par degvielu u.tml. Vienlaikus paplašinot personu loku, kam pieejama Reģistra informācija, nevar arī pilnībā izslēgt kļūdu iespējamību, identificējot tiesību aizskārumu izraisījušo transportlīdzekli, kā arī negodprātīgu Reģistra informācijas iegūšanu, kas nav saistīta ar prasības celšanu. Ņemot vērā minēto, piekrītam diskusijas nepieciešamībai, kurā būtu iesaistāmi tieslietu jomas speciālisti un citu ieinteresēto institūciju pārstāvji”*.

5. Reaģējot uz Satiksmes ministrijas kā par transporta nozares atbildīgās ministrijas norādi par nepieciešamību organizēt diskusiju, tiesībsargs 2021.gada 17.novembrī organizēja starpinstitūciju ekspertu tiešsaistes diskusiju, lai apspriestu pašreizējo tiesisko regulējumu un praksi minētajā jautājumā, kā arī citus saistītus jautājumus. Diskusijā bez tiesībsarga pārstāvjiem piedalījās arī Satiksmes ministrijas, CSDD, Tieslietu ministrijas un Datu valsts inspekcijas pārstāvji. Dalībnieki diskutēja par šādiem jautājumiem:

1. vai personu informācijas pieprasījumi par citai fiziskajai personai piederošu, turējumā vai valdījumā esošu transportlīdzekli vai kuģošanas līdzekli praksē ir sastopami bieži?
2. vai šādu situāciju risināšanai būtu nepieciešams izdarīt grozījumus Noteikumos Nr.185, papildinot subjektu klāstu ar fizisko personu? Vai grozījumi vienlīdz kā būtu attiecināmi arī uz juridisko personu tiesībām iegūt informāciju no Transportlīdzekļu reģistra?
3. vai šādas informācijas pieprasīšanas kārtība tiktu regulēta atbilstoši Noteikumu Nr.185 19., 20. un 23.punktam, vai būtu jāparedz kāda cita atsevišķa kārtība?
4. vai un kādi riski šādas informācijas izsniegšanā var pastāvēt no fizisko personu datu aizsardzības aspekta?
5. vai par šādas informācijas saņemšanu no Transportlīdzekļu reģistra būtu maksājama valsts nodeva?

5.1. CSDD informēja, ka informācijas pieprasījumi par citai fiziskajai personai piederošu, turējumā vai valdījumā esošu transportlīdzekli visbiežāk tiek saņemti tieši no juridiskajām personām, piemēram, autostāvvietu apsaimniekotājiem, izmantojot zvērinātus advokātus kā starpniekus informācijas iegūšanā. Savukārt no fiziskajām personām šādu informācijas pieprasījumu nav samērā daudz. Taču precīza statistika par to nav apkopota.

5.2. Diskusijas gaitā dalībnieki nonāca pie kopīga secinājuma, ka Noteikumi Nr.185 būtu jāpapildina gan ar fizisko personu, gan ar juridisko personu tiesībām iegūt informāciju no Transportlīdzekļu reģistra. Lai to izdarītu, būtu jāgroza ne tikai Noteikumi Nr.185, bet arī jāprecizē Ceļu satiksmes likuma 14.¹panta pirmajā un sestajā daļā ietvertais likumdevēja deleģējums Ministru kabinetam.

5.3. Dalībnieki gan nebija vienisprātis, vai kārtība šādu informācijas pieprasījumu apstrādē būtu jānosaka atbilstoši Noteikumu Nr.185 20.punktam vai arī būtu jāparedz atsevišķa kārtība. Šeit jāņem vērā, ka Noteikumu Nr.185 16.punkts, kas nosaka, kuri subjekti ir tiesīgi saņemt informāciju par fiziskajai personai piederošu, turējumā vai valdījumā esošu transportlīdzekli vai kuģošanas līdzekli, attiecas uz informācijas iegūšanu par konkrētu transportlīdzekli, nevis transportlīdzekļa īpašnieku, zinot datus par šo transportlīdzekli. Līdz ar to būtu nepieciešams vai nu precizēt Noteikumu Nr.185 16.punktu, attiecinot informācijas noskaidrošanu ne tikai par konkrētu transportlīdzekli, bet arī par transportlīdzekļa īpašnieku, valdītāju vai turētāju, vai jāizstrādā jauna atsevišķa norma.

Savukārt tiesībsargs šajā sakarā vērsa uzmanību, ka informācijas pieprasīšanas kārtību būtu vēlams salāgot līdzīgi ar tām prasībām, kas pašlaik jau ir noteiktas Ministru kabineta noteikumu Nr.563 "Fizisko personu reģistrā iekļauto ziņu izsniegšanas kārtība" 6.punktā. Tiesībsarga ieskatā būtu nepieciešams paredzēt, ka informācijas pieprasījumā būtu jānorāda dati, pēc kuriem Transportlīdzekļu reģistrā var identificēt personu, par kuru tiek pieprasītas ziņas, tādējādi novēršot pašlaik Noteikumu Nr.185 20.4.punktā ietverto neprecizitāti, ka informācijas pieprasītājam ir jāzina pilnīgi visa informācija par fiziskās personas, par kuru tiek pieprasīta informācija, datiem, – vārdu, uzvārdu, personas kodu un transportlīdzekļa vai kuģošanas līdzekļa valsts reģistrācijas numuru. Tāpat tiesībsargs aicināja diskutēt arī par to, ka papildus informācijas nepieciešamības pamatojumam

informācijas pieprasītajam būtu jāpievieno arī nepieciešamību apliecinošs dokuments vai tā kopija, ja tāds ir.

Tāpat tika diskutēts, vai informācijas pieprasījums par citai fiziskajai personai piederošu transportlīdzekli būtu attiecināms arī uz tiem gadījumiem, kad tā pamatā nav no transportlīdzekļa vai ceļu satiksmes izrietošs strīds, bet gan transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numurs tiek izmantots, lai persona aizsargātu kādas citas savas aizskartās civilās tiesības. No vienas puses valstij plašākā nozīmē būtu jā rūpējas, lai ikvienā gadījumā persona varētu realizēt savas tiesības uz pieeju taisnīgai tiesai, tādējādi transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numurs varētu kalpot par pamatu iegūt informāciju par transportlīdzekļa īpašnieku arī citos ne tieši ar transportlīdzekli vai ceļu satiksmi saistītos strīdos. Turklāt jāuzsver, ka transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numurs kā unikāla burtu un ciparu kombinācija var palīdzēt noskaidrot informāciju arī tādos gadījumos, kad personas vārds un uzvārds var nebūt pietiekams, lai informāciju iegūtu no Fizisko personu reģistra. No otras puses Ceļu satiksmes likuma 2.pants nosaka, ka šā likuma mērķis ir noteikt ceļu satiksmes norises un ceļu satiksmes drošības organizatoriskos un tiesiskos pamatus Latvijā, lai aizsargātu cilvēku dzīvību un veselību, vidi, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām piederošo mantu, un regulēt mehānisko transportlīdzekļu īpašuma, turējuma un lietošanas tiesību iegūšanu, kā arī transportlīdzekļu īpašnieku, turētāju un lietotāju atbildību. Līdz ar to arī pieprasījumam par informācijas izsniegšanu no Transportlīdzekļu reģistra būtu jābūt sasaistītam ar minēto mērķi un tas būtu attiecināms tikai uz ar transportlīdzekli vai ceļu satiksmi izrietošiem strīdiem.

5.4. Datu valsts inspekcija norādīja, ka no fizisko personu datu aizsardzības aspekta problēmām šeit nevajadzētu būt, jo tiesībām uz taisnīgu tiesu šādos gadījumos vajadzētu prevalēt pār tiesībām uz privāto dzīvi, jo liedzot piekļuvi personas datiem, pēc būtības tiek liegtas tiesības uz pieeju tiesai. Datu valsts inspekcijas ieskatā šai personas datu apstrādei būtu tiesisks pamats un tā būtu samērīga. Tāpat Datu valsts inspekcija informēja, ka jau šobrīd ir paredzēta gan administratīvā, gan kriminālā atbildība par nelikumīgām darbībām ar fiziskās personas datiem.

5.4.1. Satversmes 96.pantā ietvertās tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību citstarp aptver arī personas datu aizsardzību. Konvencijas 8.panta pirmā daļa paredz, ka ikvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību. Eiropas Cilvēktiesību tiesa, interpretējot Konvencijas 8.pantu, ir atzinusi, ka jēdziena “privātā dzīve” tvērums ir plašs, tas aptver dažādus personas fiziskās un sociālās identitātes aspektus un to nav iespējams izsmeļoši definēt. Informācija par personu un tās datu aizsardzība ietilpst tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību tvērumā. Personas datu aizsardzībai ir izšķiroša nozīme tajā ziņā, lai persona varētu izmantot Konvencijas 8.pantā noteiktās tiesības⁵.

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Datu regula) 4.panta pirmajai daļai personas dati ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu. Identificējama fiziskā persona

⁵ Sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielās palātas 2000.gada 16.februāra sprieduma lietā “Amann v. Switzerland”, pieteikums Nr. 27798/95, 65. punktu un 2008.gada 4.decembra sprieduma lietā “S. and Marper v. the United Kingdom”, pieteikumi Nr. 30562/04 un Nr. 30566/04, 66. un 103.punktu.

ir tāda persona, kuru var tieši vai netieši identificēt, jo īpaši atsaucoties uz identifikatoru, piemēram, minētās personas vārdu, uzvārdu, identifikācijas numuru, atrašanās vietas datiem, tiešsaistes identifikatoru vai vienu vai vairākiem minētajai fiziskajai personai raksturīgiem fiziskās, fizioloģiskās, ģenētiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoriem.

Ievērojot minēto, fiziskās personas vārds, uzvārds un deklarētā dzīvesvieta ir uzskatāma par personas datiem. Savukārt personas datu izpaušana un vākšana ir personas datu apstrādes darbības Datu regulas izpratnē (4.panta otrā daļa). Tādējādi informācijas par fiziskās personas vārdu, uzvārdu un deklarēto dzīvesvietu izsniegšana sakarā ar privātpersonas iesniegumu, kas pamatots ar nepieciešamību vērsties tiesā ar civilprasību, kā arī šo datu saņemšana un norādīšana prasības pieteikumā būtu uzskatāma par personas datu apstrādi.

Nemot vērā, ka informācija par fiziskās personas vārdu, uzvārdu un deklarēto dzīvesvietu ir tādi dati, kas saistīti ar personas privāto dzīvi, šādu personas datu apstrādes rezultātā tiktu ierobežotas personu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Vērtējot, vai personas tiesības un interese vērsties tiesā ar civilprasību atsver potenciālo atbildētāju tiesības uz personas datu neaizskaramību, jāņem vērā, ka tieši no tiesību uz pieeju tiesai pienācīgas nodrošināšanas lielā mērā ir atkarīga pārējo cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzība. Tāpēc tiesību uz taisnīgu tiesu nozīmīgumu nedrīkst novērtēt par zemu un šo tiesību garantijām jābūt efektīvām un praksē saprātīgi īstenojamām, ne teorētiskām.⁶

Tiesībsarga ieskatā šādai personas datu apstrādei pastāv leģitīms mērķis – citu cilvēku tiesību aizsardzība. Savukārt vērtējot ierobežojuma samērīgumu, jāņem vērā Satversmes tiesas 2018.gada 11.oktobra spriedumā lietā Nr.2017-30-01 secinātais, ka iespējamo atbildētāju tiesību uz privātās dzīves aizsardzību ierobežojums, kāds rodas, potenciālajam prasītājam iegūstot atbildētāja personas datus no Fizisko personu reģistra (agrāk – Iedzīvotāju reģistrs), ir samērīgs. Satversmes tiesa uzsvēra, ka iespējamā atbildētāja civillietā pamattiesības uz viņa datu aizsardzību saduras ar citas personas pamattiesībām uz savu tiesību aizsardzību taisnīgā tiesā civilprocesā. Sekas, kas iespējamajam atbildētājam civillietā kā datu subjektam rodas Satversmes 96.pantā garantēto pamattiesību ierobežojuma rezultātā, ir viņa datu izpaušana ierobežotā apjomā un tikai konkrētai personai, kura ir pienācīgi pamatojusi šo datu pieprasījumu un kurai ir paredzēta atbildība tādā gadījumā, ja tā attiecīgos personas datus apstrādās prettiesiski. Turpretim, raugoties no to seku viedokļa, kuras varētu rasties prasītājam tad, ja ar iespējamā atbildētāja deklarēto dzīvesvietu saistītie dati netiktu apstrādāti, jāatzīst, ka prasītājam pieeja tiesai savu tiesību aizsardzībai civilprocesā būtu liegta pēc būtības. Sabiedrības interesēs ir nodrošināt, lai tiesības uz taisnīgu tiesu tiktu īstenotas vismaz Satversmes 92.pantā paredzētajā apjomā. Līdz ar to, izsverot minētās sekas un izvērtējot norādīto pamattiesību sadursmi, labums, ko no iespējamā atbildētāja pamattiesību ierobežojuma gūst sabiedrība, ir lielāks par viņa pamattiesībām nodarīto kaitējumu.⁷

Tiesībsarga ieskatā šajā Satversmes tiesas spriedumā izdarītās atziņas par datu ieguvu no Fizisko personu reģistra un ierobežojuma samērīgumu būtu attiecināmas arī uz Transportlīdzekļu reģistru un tā ietvaros apstrādājamiem datiem. **Līdz ar to fizisko personu tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežojums, kāds rodas, citai**

⁶ Sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2018.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-20/2018 15.punktu.

⁷ Satversmes tiesas 2018.gada 11.oktobra sprieduma lietā Nr.2017-30-01 18.3.punkts.

personai iegūstot fiziskās personas datus no Transportlīdzekļa reģistra, ir samērīgs, lai šī cita persona varētu aizsargāt savas tiesības taisnīgā tiesā.

5.5. Visbeidzot Satiksmes ministrija un CSDD norādīja, ka par šādas informācijas saņemšanu no Transportlīdzekļu reģistra nebūtu maksājama valsts nodeva, bet gan būtu jāparedz, ka par šāda veida pakalpojumu ir jāveic samaksa atbilstoši CSDD publisko maksas pakalpojumu cenrādim.

6. Informēju, ka par šajā atzinumā konstatēto tiesībsargs vērsīsies pie Satiksmes ministrijas un CSDD ar lūgumu izstrādāt attiecīgus grozījumus Ceļu satiksmes likumā un Noteikumos Nr.185, nosakot personu tiesības iegūt informāciju no Transportlīdzekļu reģistra par citas fiziskas personas transportlīdzekli un datus par tā īpašnieku, valdītāju vai turētāju savu tiesību un likumīgo interešu aizstāvībai tiesā.

Līdz ar to, lai arī Jūs varētu risinātu savu aizskarto tiesību un likumīgo interešu aizstāvību tiesā, nepieciešams sagaidīt atbilstošu grozījumu normatīvajā regulējumā spēkā stāšanos. Līdz tam Jūs varat apsvērt iespēju iegūt informāciju par Jūsu transportlīdzeklim bojājumus nodarījušā transportlīdzekļa turētāju ar zvērināta advokāta starpniecību, kas attiecīgi varētu sniegt Jums juridisko palīdzību arī zaudējumu piedziņas lietā tiesā.

Ar šo atzinumu pārbaudes lieta tiek pabeigta.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

Matīss Malojlo 67686768

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu